Euroopan parlamentti
2024-2029

HYVÄKSYTYT TEKSTIT

P10_TA(2025)0198

Vuoden 2024 Euroopan parlamentin vaalien arviointi

Euroopan parlamentin päätöslauselma 11. syyskuuta 2025 vuoden 2024 Euroopan parlamentin vaalien arvioinnista (2025/2012(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) ja erityisesti sen 10 ja 14 artiklan sekä 17 artiklan 7 kohdan,

– ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) ja erityisesti sen 20 ja 22 artiklan,

– ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja erityisesti sen 21 ja 39 artiklan sekä 52 artiklan 1 kohdan,

– ottaa huomioon Lissabonin sopimuksen hyväksyneen hallitustenvälisen konferenssin päätösasiakirjaan liitetyn julistuksen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 17 artiklan 6 ja 7 kohdasta,

– ottaa huomioon kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen ja erityisesti sen 25 artiklan,

– ottaa huomioon vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen ja erityisesti sen 29 artiklan,

– ottaa huomioon niille unionin kansalaisille, jotka asuvat jäsenvaltiossa, mutta eivät ole sen kansalaisia, Euroopan parlamentin vaaleissa kuuluvaa äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 6. joulukuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/109/EY[1],

– ottaa huomioon 20 päivänä syyskuuta 1976 annetun neuvoston päätöksen 76/787/EHTY, ETY, Euratom liitteenä olevan, edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä välittömillä vaaleilla

[1] EYVL L 329, 30.12.1993, s. 34, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1993/109/oj.

annetun säädöksen muuttamisesta 13. heinäkuuta 2018 annetun neuvoston päätöksen (EU, Euratom) 2018/994[1],

– ottaa huomioon Euroopan tason poliittisten puolueiden ja Euroopan tason poliittisten säätiöiden perussäännöstä ja rahoituksesta 22. lokakuuta 2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 1141/2014[2],

– ottaa huomioon 15. syyskuuta 2022 hyväksymänsä tarkistukset ehdotukseen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan tason poliittisten puolueiden ja Euroopan tason poliittisten säätiöiden perussäännöstä ja rahoituksesta[3],

– ottaa huomioon 25. marraskuuta 2021 annetun komission ehdotuksen neuvoston direktiiviksi niille unionin kansalaisille, jotka asuvat jäsenvaltiossa, mutta eivät ole sen kansalaisia, Euroopan parlamentin vaaleissa kuuluvaa äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (COM(2021)0732),

– ottaa huomioon poliittisen mainonnan avoimuudesta ja kohdentamisesta 13. maaliskuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/900[4],

– ottaa huomioon digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta 19. lokakuuta 2022 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2022/2065 (digipalvelusäädös)[5],

– ottaa huomioon tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä ja asetusten (EY) N:o 300/2008, (EU) N:o 167/2013, (EU) N:o 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 ja (EU) 2019/2144 sekä direktiivien 2014/90/EU, (EU) 2016/797 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta 13. kesäkuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1689 (tekoälysäädös)[6],

– ottaa huomioon 13. toukokuuta 2024 tehdyn Euroopan parlamentin ja Euroopan alueiden komitean välisen yhteistyösopimuksen,

---

1 EUVL L 178, 16.7.2018, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2018/994/oj.
2 EUVL L 317, 4.11.2014, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/1141/oj.
3 EUVL C 125, 5.4.2023, s. 485.
4 EUVL L, 2024/900, 20.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/900/oj.
5 EUVL L 277, 27.10.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj.
6 EUVL L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.

– ottaa huomioon 28. helmikuuta 2024 tehdyn Euroopan parlamentin ja Euroopan alueiden komitean välisen yhteisymmärryspöytäkirjan yhteistyöstä ennen vuoden 2024 vaaleja,

– ottaa huomioon 3. toukokuuta 2022 vahvistamansa kannan ehdotukseen neuvoston asetukseksi Euroopan parlamentin jäsenten valitsemisesta yleisillä, välittömillä vaaleilla sekä neuvoston päätöksen 76/787/EHTY, ETY, Euratom ja kyseisen päätöksen liitteenä olevan, edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä välittömillä vaaleilla annetun säädöksen kumoamisesta[1],

– ottaa huomioon 26. marraskuuta 2020 antamansa päätöslauselman EU-vaaleja koskevasta tilannekatsauksesta[2],

– ottaa huomioon 12. joulukuuta 2023 antamansa päätöslauselman vuoden 2024 EU-vaaleista[3],

– ottaa huomioon 27. marraskuuta 2024 tekemänsä päätöksen komission valitsemisesta[4],

– ottaa huomioon 3. joulukuuta 2020 annetun komission tiedonannon Euroopan demokratiatoimintasuunnitelmasta (COM(2020)0790) ja sen jälkeen joulukuussa 2023 hyväksytyn demokratian puolustuspaketin,

– ottaa huomioon 18. joulukuuta 2024 tekemänsä päätöksen eurooppalaista demokratian kilpeä käsittelevän erityisvaliokunnan asettamisesta ja sen toimivallan, jäsenmäärän ja toimikauden keston määrittelystä[5],

– ottaa huomioon 22. marraskuuta 2023 antamansa päätöslauselman Euroopan parlamentin ehdotuksista perussopimusten muuttamiseksi[6],

– ottaa huomioon toukokuussa 2022 annetun Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin loppuraportin,

– ottaa huomioon 30. lokakuuta 2024 annetun komission laajentumispaketin,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 55 artiklan,

---

1 EUVL C 465, 6.12.2022, s. 171.
2 EUVL C 425, 20.10.2021, s. 98.
3 EUVL C, C/2024/4160, 2.8.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4160/oj.
4 EUVL C, C/2025/1811, 4.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/1811/oj.
5 EUVL C, C/2025/1981, 11.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/1981/oj.
6 EUVL C, C/2024/4216, 24.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4216/oj.

– ottaa huomioon perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan mietinnön (A10-0156/2025),

A. ottaa huomioon, että vuoden 2024 EU-vaaleissa äänestysprosentti oli korkein viimeisten 25 vuoden aikana ja äänestämässä kävi 50,74 prosenttia äänioikeutetuista (hieman enemmän kuin vuonna 2019, jolloin äänestysprosentti oli 50,66), mikä antaa merkittävän myönteisen signaalin unionin kansalaisten kiinnostuksesta EU-asioita kohtaan; ottaa huomioon, että äänestysvilkkaus vaihteli huomattavasti jäsenvaltioiden kesken 89,01 prosentista 21,35 prosenttiin, mikä tuo selvästi esiin, että vaaleihin osallistumiseen on edelleen panostettava poliittisesti kaikkialla EU:ssa;

B. ottaa huomioon, että samanaikaisesti vuoden 2024 EU-vaalien kanssa järjestettiin kahdessa jäsenvaltiossa parlamenttivaalit, kahdeksassa jäsenvaltiossa paikallis- ja aluevaalit ja yhdessä jäsenvaltiossa kansanäänestys;

C. ottaa huomioon, että useimmissa jäsenvaltioissa äänestysprosentti oli korkeampi kuin edellisissä EU-vaaleissa;

D. ottaa huomioon, että muutamissa jäsenvaltioissa äänioikeutta laajennettiin laskemalla äänioikeusikä 16 vuoteen, minkä seurauksena alle 18-vuotiaiden äänioikeutettujen kokonaismäärä kasvoi kahdella miljoonalla; ottaa huomioon, että jotkin jäsenvaltiot laskivat ehdokkaiden ikärajan 18 vuoteen kun taas joissakin se oli edelleen 25 vuotta; ottaa huomioon, että kaiken kaikkiaan jopa 25 miljoonaa nuorta kävi äänestämässä ensimmäistä kertaa;

E. ottaa huomioon, että vaalien jälkeisen Eurobarometri-tutkimuksen mukaan nuorten (alle 25-vuotiaiden) äänestysaktiivisuus EU-vaaleissa väheni kuusi prosenttia vuoden 2019 vaaleihin verrattuna (42 prosenttia vuonna 2019 ja 36 prosenttia vuonna 2024); toteaa, että nuorten äänestysaktiivisuuden olisi edelleen oltava poliittisten toimien keskiössä tulevina vuosina;

F. ottaa huomioon, että haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien osallistumisesta tai vaihtoehtoisten äänestysmenetelmien käytöstä ei ole saatavilla riittävästi yhtenäisiä ja yksityiskohtaisia tietoja; toteaa, että EU-vaaleihin liittyvien tietojen keruuta koskevia kansallisia kehyksiä olisi yhdenmukaistettava edelleen, jotta voidaan tukea näyttöön perustuvia toimintaratkaisuja EU:n tasolla;

G. ottaa huomioon, että vaaleissa oli noin 18 400 ehdokasta ja 490 ehdokasluetteloa ja että kampanjointi eri jäsenvaltioissa tapahtui noudattaen erilaisia vaalijärjestelyjä, joita säännellään suurelta osin kansallisilla säännöksillä; ottaa huomioon, että ehdokkaiden rekisteröinti ja kampanja-ajat vaihtelivat useasta kuukaudesta muutamaan viikkoon; ottaa huomioon, että yhdeksässä jäsenvaltiossa yksittäisen riippumattoman henkilön ei ollut mahdollista olla ehdolla vaaleissa;

H. panee merkille, että jäsenvaltioiden välillä on edelleen merkittäviä eroja ääni- ja vaalioikeuden sääntelyssä ja sitä koskevissa rajoituksissa; ottaa huomioon, että tärkeitä uudistuksia, joilla pyritään yhdenmukaistamaan vaalisäännöt ja -menettelyt koko unionissa, ei ole vielä saatettu päätökseen;

I. panee merkille, että viimeisimmän Eurobarometri-tutkimuksen mukaan vuoden 2024 EU-vaaleissa ihmisiä motivoivat äänestämään syyt, jotka liittyvät yhteisiin eurooppalaisiin kysymyksiin, kuten elinkustannuksiin, talouteen, muuttoliikkeeseen, oikeusvaltioperiaatteeseen ja ilmastonmuutokseen; toteaa, että kansallisissa keskusteluissa näitä kysymyksiä lähestytään usein yksinomaan kansallisen politiikan näkökulmasta; katsoo, että poliittisilla puolueilla ja ehdokkailla on velvollisuus tiedottaa kansalaisille asianmukaisesti EU:n tason politiikkatoimista ja hallinnosta ja jakaa kansalaisille tietoa Euroopan tason poliittisista puolueista sekä poliittisista ryhmistä, joihin ne kuuluvat Euroopan parlamentissa;

J. ottaa huomioon, että keskitetyn eurooppalaisen äänestäjärekisterin puuttuessa jäsenvaltioiden välinen tietojenvaihto mahdollisesta useampaan kertaan äänestämisestä on yhä haasteellista etenkin siksi, että kaksoiskansalaisuutta koskevia tietoja ei ole saatavilla;

K. ottaa huomioon, että aliedustettujen ja haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien osallistumista vaaleihin ja edustusta edistetään erityistoimenpitein; ottaa huomioon, että yksitoista jäsenvaltiota on säätänyt naiskiintiöistä;

L. ottaa huomioon, että noin 11 miljoonaa toisessa jäsenvaltiossa asuvaa EU:n kansalaista oli oikeutettu äänestämään asuinmaassaan; ottaa huomioon, että hallinnolliset esteet haittaavat yhä heidän äänestysaktiivisuuttaan asuinmaassaan; ottaa huomioon, että neuvosto jätti huomiotta parlamentin 14. helmikuuta 2023 vahvistaman kannan, jolla pyrittiin poistamaan nämä esteet;

M. toteaa terveen demokratian perustuvan siihen, että äänestäjillä on käytettävissään monenlaisia ajatuksia, näkökulmia ja tietoja; ottaa huomioon, että sananvapaudella varmistetaan, että ehdokkaat, puolueet, tiedotusvälineet ja kansalaiset voivat ilmaista mielipiteitään, keskustella politiikasta ja jakaa faktoja vapaasti, mikä auttaa äänestäjiä tekemään tietoon perustuvia valintoja;

N. toteaa, että disinformaatio vaikuttaa kielteisesti terveeseen poliittiseen keskusteluun; ottaa huomioon, että disinformaation leviäminen muun muassa sosiaalisen median kautta on edelleen kasvava järjestelmätason uhka EU:n vaali- ja demokraattisille prosesseille; ottaa huomioon, että komissio käynnisti rikkomusmenettelyjä ja aloitti tutkimuksia tiettyjä suuria verkkoalustoja vastaan muun muassa vilpillisen poliittisen mainonnan ja sisällön seurannan ja moderoinnin puuttumisen vuoksi,

mihin oli syynä se, että kansallisia digitaalisten palvelujen koordinaattoreita ei ollut nimitetty tai asiaankuuluville elimille ei ollut annettu valtuuksia suorittaa digipalvelusäädöksessä edellytettäviä tehtäviä; ottaa huomioon, että erityisesti sosiaalisen median alusta X (entinen Twitter) ja sen omistaja Elon Musk uhmaavat edelleen avoimesti EU:n sääntelyviranomaisia yhtiön toiminnassa ja viestinnässä;

O. ottaa huomioon, että useimmat poliittisen mainonnan avoimuudesta ja kohdentamisesta annetun uuden asetuksen (EU) 2024/900 säännökset eivät olleet vielä tulleet voimaan EU-vaalien aikaan; ottaa huomioon, että tämän asetuksen odotetaan täydentävän digipalvelusäädöstä ja vahvistavan EU:n kykyä torjua vaaleihin sekaantumista;

P. katsoo, että vammaisten henkilöiden edustuksen parantaminen parlamentissa on ratkaisevan tärkeää aidosti osallistavan ja monimuotoisen lainsäädäntöelimen edistämiseksi;

Q. ottaa huomioon, että nuorten eurooppalaisten osuus EU:n koko väestöstä on 25 prosenttia ja että vain 10 prosenttia vaaleilla valituista parlamentin jäsenistä on alle 30-vuotiaita;

R. ottaa huomioon, että vuoden 2024 vaaleissa naisten edustus parlamentissa kaiken kaikkiaan väheni ja että naisten osuus paikoista on nyt noin 38,6 prosenttia, kun se vuonna 2019 oli 40 prosenttia;

S. ottaa huomioon, että viimeaikainen geopoliittinen myllerrys, mukaan lukien covid-19-pandemia, Venäjän provosoimaton ja perusteeton täysimittainen hyökkäyssota Ukrainaa vastaan ja huolestuttava muutos transatlanttisissa suhteissa, on ruokkinut disinformaatiota sisältäviä narratiiveja;

T. katsoo tulevan laajentumisen edellyttävän unionin toimielinrakenteen ja mahdollisesti vaalikehyksen perusteellista uudistamista; katsoo, että yli 30 jäsenvaltion unioni voi olla merkityksellinen ja riippumaton maailmanlaajuinen toimija ja toimia asianmukaisesti vain, jos sen päätöksenteosta tehdään vähemmän byrokraattista ja tehokkaampaa ja jos sen perustana on aidosti eurooppalainen, ylikansallinen ja kaikille yhteinen demokraattinen toimintaympäristö;

Eurooppalainen demokratia vuoden 2024 EU-vaalien jälkeen

1. palauttaa mieliin, että EU:n toimintakyky ja valmiudet vastata 2000-luvun haasteisiin kansalaistensa puolesta riippuvat pitkälti sen kyvystä pitää yllä ja edistää demokraattisia keskusteluja ja samalla varmistaa vaali- ja demokraattisten prosessien häiriönsietokyky ja lahjomattomuus; korostaa, että näitä ei voida pitää itsestäänselvyytenä ja että niitä on vahvistettava ja suojeltava johdonmukaisella toimintapoliittisella kehyksellä; on vakuuttunut

siitä, ettei tämä työ ole läheskään valmis ja että politiikkatoimia on tehostettava, jotta voidaan lisätä osallistumista vaaleihin, tehdä unionista vähemmän byrokraattinen ja demokraattisempi ja tehostaa sen päätöksentekoa;

2. pitää myönteisenä kymmenensien EU-vaalien suhteellisen korkeaa äänestysaktiivisuutta, sillä yhteenlaskettu äänestysprosentti oli 50,74 prosenttia ja siten hieman korkeampi kuin vuoden 2019 vaaleissa; on vakuuttunut siitä, että nämä luvut kertovat kansalaisten vahvemmasta sitoutumisesta Eurooppa-hankkeeseen sekä parlamentin merkityksen kasvusta ja sen työn vaikutuksesta kansalaisten arkeen; on kuitenkin huolissaan siitä, että äänestysaktiivisuus vaihteli huomattavasti jäsenvaltioittain, ja haluaa edelleen päättäväisesti vahvistaa politiikkatoimia näiden erojen kaventamiseksi ja äänestysaktiivisuuden lisäämiseksi kaikkialla EU:ssa;

3. antaa tunnustusta EU:n toimielinten ja Euroopan yleisradioliiton pyrkimyksille lisätä EU-vaaliehdokkaiden näkyvyyttä koko mantereella ja toteaa, että näihin kuuluivat muun muassa sarja korkean profiilin yleiseurooppalaisia keskusteluja, jotka kokosivat yhteen eri poliittisten perheiden kärkiehdokkaita, sekä keskustelut, joilla pyrittiin saamaan äänestäjät liikkeelle ja antamaan nuorille eurooppalaisille lisää tietoa; panee tyytyväisenä merkille parlamentin oman viestintästrategian myönteisen vaikutuksen ja toteaa, että strategialla pyrittiin lisäämään tietoa vaaleista korostamalla niiden merkitystä iskulauseella ”Käytä ääntäsi tai muut päättävät puolestasi”; toteaa toimielinten ja jäsenvaltioiden vaaliviranomaisten välisen yhteistyön äänestysaktiivisuuden lisäämiseksi parantuneen ja aikoo tehostaa koordinointitoimia tällä alalla; kehottaa tekemään edelleen huomattavia investointeja näiden kampanjoiden ja lähetysten kattavuuden laajentamiseksi vuoden 2029 vaaleja varten; korostaa Euroopan parlamentin yhteystoimistojen tärkeää ja myönteistä roolia EU-vaaleissa;

4. korostaa, että ”eurooppalaisen kansan” (demos) ja yhteisen demokraattisen tilan luominen edellyttää ensinnäkin kulttuurista siirtymää, joka perustuu pitkän aikavälin strategiaan ja riittäviin resursseihin eurooppalaisen tietoisuuden ja kansalaisuuden vahvistamiseksi tiiviissä yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan ja yhteiskunnan sidosryhmien kanssa; pitää valitettavana, että jäsenvaltioissa EU-vaalikampanjoita lähestytään aivan liian usein puhtaasti kansallisen politiikan näkökulmasta, silloinkin kun näissä kampanjoissa käsitellään yhteisiä eurooppalaisia kysymyksiä; kehottaa kansallisia poliittisia puolueita ja EU-vaalien ehdokkaita sekä kansallisia tiedotusvälineitä tiedottamaan kansalaisille asianmukaisesti ja totuudenmukaisesti EU:n tason hallinnosta, myös Euroopan tason poliittisista puolueista ja Euroopan parlamentin poliittisista ryhmistä, joihin kansalliset puolueet kuuluvat; kannustaa kansallisia puolueita tiivistämään tältä osin yhteistyötä eurooppalaisten vastapuoltensa kanssa ja lisäämään näkyvyyttään

koko Euroopassa; sitoutuu luomaan tätä varten suotuisan sääntely-ympäristön;

5. korostaa, että aliedustettujen ryhmien osallistumista EU-vaaleihin on pyrittävä lisäämään ponnekkaammin; on huolestunut nuorten äänestysaktiivisuuden laskusta ja lupaa lisätä politiikkatoimia, jotta tämä keskeinen väestönosa voidaan tavoittaa paremmin vaalikampanjassa; pitää ratkaisevan tärkeänä, että nuoret ovat osallisina EU:n tulevaisuudessa; kannustaa jäsenvaltioita hyväksymään erityisiä toimintapoliittisia kehyksiä, jotka koskevat sekä äänestämiseen että ehdokkuuteen liittyviä mahdollisuuksia, myös erityisten tiedotuskampanjoiden avulla, sekä hyväksymään vaihtoehtoisia äänestystapoja, kuten postiäänestys ja valtakirjalla äänestäminen; toteaa, että edelleen on pyrittävä kohti osallistavampaa vaaliprosessia sen varmistamiseksi, että kaikilla kansalaisilla on yhtäläiset mahdollisuudet osallistua demokraattiseen prosessiin; panee merkille, että vain harvat Euroopan parlamentin jäsenet kuuluvat kansallisiin ja etnisiin vähemmistöihin, jotka tunnustetaan virallisesti vähemmistöiksi jäsenvaltioissa niiden perustuslaillisten tai oikeudellisten kehysten ja asiaankuuluvien Euroopan neuvoston asiakirjojen mukaisesti; tähdentää, että rasismin, syrjinnän ja poissulkemisen torjunta on EU:n perusarvoihin ja EU:n perusoikeuskirjaan perustuva velvollisuus; kehottaa jäsenvaltioita ja kansallisia poliittisia puolueita hyväksymään ennakoivia ja oikeasuhteisia toimenpiteitä, joilla edistetään tällaisten vähemmistöjen, myös romaniyhteisöjen, tehokasta osallisuutta ja edustusta EU-vaaleissa noudattaen kaikilta osin kansallisia valtiosääntöjä;

6. korostaa, että Unkarin parlamenttivaalit eivät ehkä olleet oikeudenmukaiset; korostaa tässä yhteydessä, että Etyjin demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston (ODIHR) vaalitarkkailuvaltuuskunnan loppuraportissa1 3. huhtikuuta 2022 pidetyistä Unkarin parlamenttivaaleista ja kansanäänestyksestä todettiin, että tasapuoliset toimintaedellytykset puuttuivat; korostaa, että on Unkarin hallituksen vastuulla varmistaa, että EU:n lainsäädäntöä ja SEU-sopimuksen 2 artiklassa vahvistettuja arvoja ryhdytään taas noudattamaan, ja pitää erittäin valitettavana, että EU:n päättäväisten toimien puute on osaltaan edistänyt demokratian, oikeusvaltion ja perusoikeuksien luhistumista Unkarissa ja tehnyt maasta asiaa koskevien indeksien perusteella vaaliautokratiaan perustuvan sekajärjestelmän; on huolissaan Unkarin tutkivan pääsyyttäjän esittämistä useista pyynnöistä, jotka koskevat Euroopan parlamentin jäsenten koskemattomuuden poistamista;

7. toistaa pitkäaikaisen näkemyksensä, jonka mukaan EU:n vaalijärjestelmän lisäuudistukset ja -mukautukset ovat tarpeen, jotta EU-vaaleista voidaan tehdä demokraattisemmat, häiriönsietokykyisemmät, osallistavammat ja aidosti eurooppalaiset;

---

1 ODIHR Election Observation Mission Final Report – Hungary, 2022.

panee merkille useat meneillään olevat tähän liittyvät poliittiset aloitteet ja kehottaa jälleen EU:n neuvostoa ja Eurooppa-neuvostoa tekemään parlamentin kanssa rakentavaa yhteistyötä kansalaisten edun mukaisten toimintaratkaisujen löytämiseksi;

Toimielin- ja vaaliuudistus

8. on vakuuttunut siitä, että EU-vaalien sääntelykehystä on tarkistettava ja nykyaikaistettava, jotta voidaan kasvattaa kansalaisten äänestysaktiivisuutta ja vähentää sääntelyn hajanaisuutta 27 jäsenvaltiossa, myös ottamalla käyttöön yksi yhteinen äänestyspäivä ja yhdenmukainen äänioikeuden vähimmäisikä; palauttaa mieliin, että neuvoston päätöksen (EU, Euratom) 2018/994 samoin kuin useiden 3. toukokuuta 2022 annettuun uutta vaalilakia koskevaan vireillä olevaan ehdotukseen toimitettujen ehdotusten odotetaan tuottavan tässä mielessä merkittäviä myönteisiä toimia; kehottaa jälleen neuvostoa tekemään parlamentin kanssa rakentavaa yhteistyötä nopean hyväksymisen mahdollistamiseksi; muistuttaa, että 26 jäsenvaltiota 27:stä on jo ratifioinut vuoden 2018 tarkistuksen, ja sitoutuu arvioimaan kriittisesti, miksi sen täytäntöönpano on viivästynyt joissakin jäsenvaltioissa;

9. pitää valitettavana, ettei neuvosto hyväksynyt ajoissa vuoden 2024 vaaleja varten ehdotettuja uusia sääntöjä, jotka koskevat niin kutsuttujen liikkuvien kansalaisten äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta Euroopan parlamentin vaaleissa; ottaa huomioon, että perussopimuksissa liikkuville kansalaisille Euroopan parlamentin vaaleissa myönnettyjen vaalioikeuksien täysimittaista käyttöä haittaavat edelleen demokraattisen osallistumisen perusteettomat esteet, mukaan lukien sovellettavien ehtojen ja sääntöjen heikko tuntemus; panee merkille, että käsiteltävänä olevalla ehdotuksella neuvoston direktiiviksi puututtaisiin joihinkin näistä esteistä; pitää kuitenkin valitettavana, että vaikka neuvosto muodollisesti noudattaa SEUT-sopimuksen 22 artiklan 2 kohtaa, se ei ole käsitellyt merkityksellisellä tavalla parlamentin lausunnon sisältöä; toistaa erityisesti ehdotuksensa mahdollistaa vaaliluetteloon merkitseminen heti, kun äänestäjät rekisteröivät asuinpaikkansa, vahvistaa paikallisviranomaisten kieli- ja tiedotusvaatimuksia, helpottaa aliedustettujen äänestäjäryhmien äänioikeuden käyttöä ja tehostaa jäsenvaltioiden tiedotuskampanjoita kansalaisyhteiskunnan aktiivisella myötävaikutuksella; kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että niiden ulkomailla asuvat kansalaiset voivat osallistua EU-vaaleihin, muun muassa vahvistamalla konsulipalveluja ja mahdollistamalla postiäänestys; korostaa, että kaikkien jäsenvaltioiden on tärkeää varmistaa, että ikääntyneillä ja vammaisilla henkilöillä on esteetön pääsy äänestyspaikoille;

10. kannattaa lämpimästi poliittisten puolueiden pyrkimyksiä kehittää edelleen kärkiehdokasmenettelyn (Spitzenkandidaten) toteutusta yhteyden luomiseksi vaalien, parlamentin kokoonpanon ja komission

puheenjohtajan nimittämisen välille, jotta EU:n toimeenpanovallan käyttäjän nimittäminen tapahtuisi avoimemmin kansalaisten kannalta; korostaa, että tämä prosessi antoi kansalaisille mahdollisuuden vaikuttaa tehokkaasti komission puheenjohtajan nimittämiseen ja oli siten merkittävä edistysaskel, jossa kansalaisilla oli suora rooli; antaa tunnustusta Euroopan tason poliittisille puolueille siitä, että ne nimesivät ehdokkaansa hyvissä ajoin ennen vaaleja; panee merkille, että tällä kertaa tämä menettely oli suhteellisen onnistunut, sillä vaikka komission puheenjohtajaa ei voinut suoraan äänestää vaaleissa, hän oli eniten ääniä saaneen poliittisen ryhmän kärkiehdokas; huomauttaa, että komission puheenjohtajan valitseminen EU-vaaleissa lisäisi tämän vastuuvelvollisuutta ja demokraattista legitimiteettiä; on kuitenkin edelleen vakuuttunut siitä, että useat keskeiset menestystekijät, kuten eurooppalaisen demokraattisen toimintaympäristön jatkuva kehittäminen ja vakiinnuttaminen, puuttuvat edelleen, mikä estää tämän epävirallisen ja sääntelemättömän poliittisen prosessin koko potentiaalin hyödyntämisen;

11. painottaa, että Euroopan tason poliittisilla puolueilla on merkittävä rooli myötävaikutettaessa keskusteluun eurooppalaiseen yhteiskuntapolitiikkaan liittyvistä aiheista ja rakennettaessa eurooppalaista poliittista tietoisuutta; katsoo, että nämä puolueet voivat tarjota kipeästi kaivattua vastapainoa disinformaation ja väärän tiedon levittämiselle ennen vaaleja; on tyytyväinen siihen, että Euroopan tason poliittisten puolueiden ja Euroopan tason poliittisten säätiöiden perussäännöstä ja rahoituksesta annetun asetuksen (EU, Euratom) N:o 1141/2014 uudelleenlaatimisesta päästiin sopimukseen ja että näin tukitaan jäljellä olevat porsaanreiät, lisätään oikeudellista selkeyttä ja annetaan Euroopan tason poliittisille puolueille vapautta ja mahdollisuus omaksua niille perussopimuksissa annettu rooli, myös lisäämällä niiden näkyvyyttä jäsenvaltioissa vaalikampanjan aikana ja kärkiehdokkaiden tunnetuksi tekemisessä;

12. kehottaa jäsenvaltioita kieltämään ulkomaiset lahjoitukset, mukaan lukien sekä luontois- että käteissuoritukset tai -etuudet, ja rajoittamaan lahjoituksia poliittisille puolueille ja ehdokkaille; katsoo, että poliittisilla toimijoilla, joille ulkomainen toimija on tarjonnut taloudellisia tai luontoissuorituksia ja/tai jotka ovat ottaneet niitä vastaan, on oltava velvollisuus ilmoittaa siitä toimivaltaisille viranomaisille ja että nämä tiedot olisi ilmoitettava myös EU:n tasolla, jotta seuranta voi olla EU:n laajuista;

13. korostaa tarvetta vahvistaa Euroopan tason poliittisten säätiöiden roolia ja näkyvyyttä eurooppalaisessa demokraattisessa toimintaympäristössä; muistuttaa, että näillä säätiöillä on keskeinen rooli poliittisen keskustelun, politiikan tutkimuksen ja kansalaiskasvatuksen kehittämisessä yli rajojen ja siten ne edistävät aidosti eurooppalaisen yleisen mielipiteen muodostumista; kehottaa tarjoamaan asianmukaisia välineitä ja resursseja, jotta ne voivat

tukea Euroopan tason poliittisia puolueita näiden pyrkimyksissä saada kansalaiset mukaan, edistää eurooppalaisia arvoja ja osallistua mielekkäällä tavalla tuleviin vaalikampanjoihin; muistuttaa, että tulevassa komission kertomuksessa Euroopan tason poliittisten puolueiden ja Euroopan tason poliittisten säätiöiden perussäännöstä ja rahoituksesta annetun asetuksen (EU, Euratom) N:o 1141/2014 (parhaillaan uudelleenlaadittavana) soveltamisesta olisi kiinnitettävä erityistä huomiota Euroopan tason poliittisten säätiöiden rahoitusta koskeviin sääntöihin ja tarvittaessa ehdotettava muutoksia asetukseen;

14. korostaa, että tarvitaan lisää institutionaalista työtä, jotta voidaan vahvistaa eurooppalaisten äänestäjien vaikutusta EU:n hallintotapaan; viittaa tässä yhteydessä vireillä olevaan perussopimusten muutosmenettelyyn, joka käynnistettiin Euroopan tulevaisuuskonferenssin jälkeen; nostaa esille ehdotuksensa kääntää neuvoston ja parlamentin roolit toisin päin komission puheenjohtajan nimeämisessä ja vahvistamisessa, jotta ne vastaisivat paremmin EU-vaalien tuloksia; korostaa myös ehdotustaan antaa parlamentille lainsäädäntöaloiteoikeus, jonka täytäntöönpano loisi suoran yhteyden kansalaisten parlamentin jäsenille antamien äänten ja EU:n tason poliittisten tulosten välille; tuo lisäksi esiin ehdotuksensa nykyaikaistaa parlamentin tutkintaoikeutta, jotta voidaan lujittaa EU:n toimeenpanovallan demokraattista valvontaa; kehottaa Eurooppa-neuvostoa noudattamaan perussopimuksia ja äänestämään valmistelukunnan koollekutsumisesta ilman aiheetonta viivytystä, jotta näistä ehdotuksista voidaan keskustella;

Toimielinten häiriönsietokyky

15. korostaa, että on tärkeää vahvistaa paikallisten, alueellisten, kansallisten ja eurooppalaisten kysymysten välistä yhteyttä; suhtautuu tässä yhteydessä myönteisesti paikallis- ja aluetason johtajien aktiiviseen ja myönteiseen osallistumiseen EU-aiheisiin ja eurooppalaisiin keskusteluihin erityisesti vaaleja edeltävänä aikana, myös alueiden komitean ja sen verkostojen ja kampanjoiden kautta;

16. muistuttaa, että demokratian vastaisen retoriikan torjunta on tehokkainta kansalaisia lähimpänä olevalla tasolla, myös paikallis- ja aluetason johtajien aktiivisen osallistumisen kautta; korostaa tässä yhteydessä EU:n koheesiopolitiikan myönteistä roolia etenkin alueilla, joilla talouden kasvu on pysähtynyt ja pitkään jatkunut eriarvoisuus ruokkii euroskeptisten puolueiden kannatusta, ja toteaa, että siinä on asetettava etusijalle keskeiset alueelliset tarpeet ja varmistettava, että ketään ei jätetä jälkeen;

17. ilmaisee syvän huolensa eurooppalaisen demokratian rakennetta rapauttavien sisäisten ja ulkoisten uhkien määrän kasvusta; tuomitsee sen, että jotkut ehdokkaat, joista osa oli jäsenvaltioiden hallitsevien puolueiden ehdokkaita, käyttivät kampanjoissaan

avoimesti virheellisiä ja ulkomaiden tukemia narratiiveja ja pyrkivät luomaan EU:n vastaista mielialaa;

18. toistaa syvän ja pitkäaikaisen huolensa edelleen jatkuvasta suuntauksesta, jossa Euroopan demokraattisiin prosesseihin kohdistuu vihamielistä sekaantumista, disinformaatio mukaan luettuna; ilmaisee syvän huolensa siitä, että joidenkin jäsenvaltioiden hallitukset osallistuvat aktiivisesti disinformaation levittämiseen; tuomitsee erityisesti venäläisten ja muiden EU:n ulkopuolisten valtiollisten ja valtiosta riippumattomien toimijoiden tukemat verkossa toteutettavat disinformaatiokampanjat, joilla pyritään luomaan vastakkainasettelua ja kylvämään epäluottamusta eurooppalaisten äänestäjien keskuudessa; panee merkille, että ulkomaista sekaantumista esiintyy ennen vaaleja ja se on runsaimmillaan juuri vaaleja edeltävänä aikana; tuomitsee sen, että useat Euroopan parlamentin jäsenet ovat olleet halukkaasti yhteydessä rikostutkinnan kohteena olevaan Voice of Europe -mediafoorumiin ja edistäneet Venäjän tukemia narratiiveja Ukrainan hyökkäyssodasta;

19. kehottaa jälleen komissiota ja jäsenvaltioita tehostamaan toimia ulkomaisen sekaantumisen ja disinformaation torjumiseksi monitasoisella, koordinoidulla ja monialaisella strategialla, jota tuetaan riittävillä taloudellisilla resursseilla, jotta EU:lla ja jäsenvaltioilla olisi käytössään asianmukaisia ennakointia ja häiriönsietokykyä koskevia toimintaperiaatteita ja varoittavia välineitä; kehottaa tässä yhteydessä komissiota, Euroopan ulkosuhdehallintoa ja jäsenvaltioita vahvistamaan edelleen unionin strategisia toimia disinformaation sekä ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän torjumiseksi ja kiinnittää huomiota EU:n lukuisiin viime vuosina toteuttamiin politiikkatoimiin, joita ovat esimerkiksi digipalvelusäädös, tehostetut disinformaatiota koskevat käytännesäännöt sekä demokratiatoimintasuunnitelman aloitteet; toteaa huolestuneena, että verkkoalustat vaikuttavat suhteettoman paljon julkiseen keskusteluun; panee huolestuneena merkille raportit tiettyjen alustojen poliittisista päätöksistä, jotka saattavat uhata sananvapautta ja demokraattista moniarvoisuutta;

20. korostaa jäsenvaltioiden tasapainoisen ja vapaan mediaympäristön merkitystä eurooppalaisen demokratian keskeisenä pilarina erityisesti vaalisyklien aikana; toteaa, että vaikka EU on maailmanlaajuinen johtaja tiedotusvälineiden vapauden alalla ja vuonna 2024 hyväksyttiin eurooppalainen medianvapaussäädös ja SLAPP-kannedirektiivi1 tuli voimaan, EU:n mediaympäristöön

---

1 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1069, annettu 11. huhtikuuta 2024, julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta vaatimuksilta tai väärinkäyttöön perustuvilta oikeudenkäynneiltä (”julkiseen keskusteluun osallistumista vastustavat strategiset kanteet”) (EUVL L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

kohdistuva kasvava sisäinen ja ulkoinen paine edellyttää, että tiedotusvälineiden vapautta vahvistetaan EU:ssa edelleen, myös ennen EU-vaaleja; muistuttaa, että joissakin jäsenvaltioissa toimittajiin kohdistuneet hyökkäykset lisääntyivät vuonna 2024;

21. tuomitsee mitä jyrkimmin kaikenlaisen poliittisen väkivallan; ilmaisee syvän huolensa useista välikohtauksista, joita tapahtui ennen vuoden 2024 vaaleja; kannustaa komissiota ja jäsenvaltioita asettamaan poliittisen väkivallan ehkäisemisen etusijalle vahvistamalla lakeja, puitteita ja toimintaperiaatteita, joilla suojellaan poliitikkoja, poliittisia ehdokkaita, aktivisteja, toimittajia ja kansalaisia väkivallalta ja häirinnältä vaalien aikana; korostaa sellaisen kokonaisvaltaisen lähestymistavan merkitystä, joka kattaa ennaltaehkäisyn, suojelun ja koulutuksen, jotta voidaan vähentää poliittisen väkivallan esiintymistä etenkin tiedottamalla poliittisen väkivallan vaaroista ja edistämällä suvaitsevaisuuden kulttuuria ja erilaisten poliittisten mielipiteiden kunnioittamista; korostaa, että vaalivilppi ei ala vaalipäivänä vaan se alkaa oikeusvaltion, demokratian periaatteiden, lehdistönvapauden ja sananvapauden purkamisella ja ulkomaisen disinformaation ja propagandan levittämisellä; panee huolestuneena merkille, että järjestelmätason haasteet voivat vaikuttaa siihen, missä määrin kaikissa jäsenvaltioissa järjestetään johdonmukaisesti vapaita ja oikeudenmukaisia vaaleja;

22. on hyvin huolestunut järjestelmän vastaisten ja avoimesti EU:n vastaisten puolueiden noususta ja vaalimenestyksestä vuoden 2024 vaaleissa; huomauttaa, että tämä muutos johtaa poliittisen keskustelun radikalisoitumiseen ja parlamentin polarisoitumiseen entisestään ja tarjoaa lisäksi laajemman foorumin ulkomaisen disinformaation ja propagandan levittämiselle; tuomitsee kaikenlaisen poliittisen retoriikan, jolla edistetään vihapuhetta, syrjintää, muukalaisvihaa tai väkivaltaa, ja kehottaa kaikkia poliittisia toimijoita osallistumaan rakentavaan ja tosiasioihin perustuvaan vuoropuheluun, jossa kunnioitetaan demokraattisia arvoja, ihmisoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta; sitoutuu edelleen uudistamaan ja parantamaan unionin toimintaa, jotta kansalaisten odotuksiin voidaan vastata paremmin; kehottaa kaikkia asiaankuuluvia toimijoita tiedottamaan aktiivisemmin myönteisestä panoksesta, joka EU:n toimintapolitiikoilla on kaikkien unionin kansalaisten arkeen ja turvallisuuteen;

23. sitoutuu arvioimaan näitä kehyksiä eurooppalaista demokratian kilpeä käsittelevässä erityisvaliokunnassaan, jonka täysistunnolta saamaan toimeksiantoon kuuluvat puuttuminen demokraattisiin prosesseihin ja politiikkoihin sekaantumiseen ja sellaisten toimenpiteiden toteuttaminen, joilla säilytetään vaalien oikeudenmukaisuus ja luotettavuus, sekä toimintapolitiikat, joilla edistetään EU:n demokraattisia prosesseja; korostaa, että näin ollen valiokunta on keskeinen väline, jolla voidaan estää vihamielinen sekaantuminen määrittämällä mahdollisia porsaanreikiä, puutteita ja

päällekkäisyyksiä, joita voitaisiin hyödyntää; kehottaa samanaikaisesti komissiota panemaan nämä sääntelykehykset täytäntöön kaikilta osin ja ilman aiheetonta viivytystä, etenkin kun on kyse alustoista, jotka edelleen uhmaavat avoimesti EU:n sääntelyviranomaisia;

24. tunnustaa kyberturvallisuuden ja kyberinfrastruktuurin merkityksen EU-vaalien lahjomattomuuden suojelemisessa; varoittaa tekoälyä hyödyntävien vaikutusoperaatioiden mahdollisista riskeistä;

25. huomauttaa, että myös kansallisten vaalien tulokset vaikuttavat välillisesti EU:n toimielinten kokoonpanoon, sillä niillä on vaikutusta esimerkiksi komission jäsenehdokkaiden nimittämiseen tai istuvien kansallisten poliittisten enemmistöjen osallistumiseen neuvoston kokouksiin; korostaa tässä yhteydessä parlamenttivaalien demokraattisen luonteen merkitystä kaikissa jäsenvaltioissa;

26. toteaa, että eurooppalainen demokratia voi kukoistaa vain niin kauan kuin eurooppalaisia demokraattisia prosesseja ja vaaliprosesseja vahvistetaan ja puolustetaan; korostaa tässä yhteydessä, että on tärkeää edistää vapaita ja oikeudenmukaisia vaaleja ja samalla suojella niiden lahjomattomuutta EU:n demokratiaan kohdistuvilta sisäisiltä ja ulkoisilta uhkilta; panee huolestuneena merkille, että disinformaation leviämistä ja joidenkin sosiaalisen median alustojen vaikutusvaltaa ei edelleenkään valvota; korostaa, että on äärimmäisen tärkeää valvoa koko tällä hetkellä voimassa olevan oikeudellisen kehyksen noudattamista, jotta voidaan turvata koko vaaliprosessin luotettavuus;

°

° °

27. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.